

SLO Leerdoelenkaart nederlands: gedifferentieerde beheersingsniveaus voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs

Kern	Leerdoel	Subkern	Referentiekader Taal (RKT) 1F	SLO Tussendoelen vmbo	RKT 2F	SLO Tussendoelen havo/vwo	RKT 3F	Kerdoelen toegepast bij vmbo	Kerdoelen toegepast bij havo-vwo
1. Leesvaardigheid	1.1 Zakelijke teksten	1.1a Je kunt zakelijke teksten lezen over verschillende onderwerpen	1.1.1.a • Je kunt teksten lezen over alledaagse onderwerpen, die aansluiten bij jouw leefwereld. • Je kunt teksten met een eenvoudige en herkenbare structuur lezen waarin niet te veel (nieuwe) informatie gelijktijdig wordt geïntroduceerd. • Je kunt teksten met een lage informatiedichtheid lezen.	1.1.1.a • Je kunt teksten lezen over alledaagse onderwerpen. • Je kunt teksten met een eenvoudige structuur lezen. • Je kunt teksten met een lage hoeveelheid informatie lezen.	1.1.1.a • Je kunt teksten lezen over onderwerpen die verder van je af staan. • Je kunt teksten met een heldere structuur lezen, waarin de verbanden duidelijk worden aangegeven. • Je kunt niet te lange teksten met een redelijke informatiedichtheid lezen.	1.1.1.a • Je kunt complexe teksten lezen over onderwerpen die verder van je af staan.	1.1.1.a • Je kunt teksten lezen over onderwerpen uit de beroepsopleiding, of van maatschappelijke aard. • Je kunt behoorlijk complexe teksten die een duidelijke opbouw met kopjes en alinea's hebben, lezen. • Je kunt teksten met een hoge informatiedichtheid lezen.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10
		1.1b Je kunt informatieve, instructieve en betogende teksten lezen	1.1.1.b • Je kunt eenvoudige informatieve teksten lezen, zoals bijvoorbeeld zaakvakteksten, naslagwerken, internetteksten en schematische overzichten • Je kunt eenvoudige instructieve teksten lezen, zoals routebeschrijvingen en opdrachten uit de methode. • Je kunt eenvoudige betogende teksten lezen, zoals bijvoorbeeld teksten uit taal- en zaakvakmethodes, advertenties, algemeen nieuws in de krant.	1.1.1.b • Je kunt eenvoudige informatieve teksten lezen, zoals bijvoorbeeld zaakvakteksten, naslagwerken, internetteksten en schematische overzichten • Je kunt eenvoudige instructieve teksten lezen, zoals routebeschrijvingen en opdrachten uit de methode. • Je kunt eenvoudige betogende teksten lezen, zoals bijvoorbeeld teksten uit taal- en zaakvakmethodes, advertenties, algemeen nieuws in de krant.	1.1.1.b • Je kunt informatieve teksten lezen, zoals bijvoorbeeld teksten uit schoolboeken en studieteksten (voor taal en zaakvakken), standaardformulieren, tijdschriften, teksten van internet, notities en schematische informatie. • Je kunt instructieve teksten lezen, zoals recepten, gebruiksaanwijzingen en bijsluiters van medicijnen. • Je kunt betogende teksten lezen, zoals bijvoorbeeld reclameteksten, advertenties, folders, brochures van formele instanties, licht opiniërende artikelen uit tijdschriften.	1.1.1.b • Je kunt informatieve teksten lezen, zoals bijvoorbeeld teksten uit schoolboeken en studieteksten (voor taal en zaakvakken), standaardformulieren, tijdschriften, teksten van internet, notities en schematische informatie. • Je kunt instructieve teksten lezen, zoals recepten, gebruiksaanwijzingen en bijsluiters van medicijnen. • Je kunt betogende teksten lezen, zoals bijvoorbeeld reclameteksten, advertenties, folders, brochures van formele instanties, licht opiniërende artikelen uit tijdschriften.	1.1.1.b • Je kunt informatieve teksten lezen met een duidelijke opbouw, zoals bijvoorbeeld voorlichtingsmateriaal, brochures van instanties, teksten uit (gebruikte) methodes, krantenberichten, zakelijke correspondentie, ingewikkelde schema's en rapporten over het eigen werkteerrein. • Je kunt instructieve teksten lezen, zoals bijvoorbeeld ingewikkelde instructies in gebruiksaanwijzingen bij onbekende apparaten en procedures. • Je kunt betogende teksten lezen, zoals bijvoorbeeld teksten uit methodes en opiniërende artikelen.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10
		1.1c Je kunt de betekenis van onbekende woorden achterhalen	1.1.1.c • Je kent de betekenis van veelvoorkomende woorden. • Je leidt de betekenis van onbekende woorden af uit de context.	1.1.1.c • Je leidt de betekenis van onbekende woorden af uit bekende delen van het woord.	1.1.1.c • Je kent de betekenis van de meeste woorden die je tegenkomt. • Je leidt de betekenis van onbekende woorden af uit grammaticale vorm, samenstelling (voorvoegsels) en/of context.	1.1.1.c • Je kent de betekenis van de meeste woorden die je tegenkomt. • Je leidt de betekenis van onbekende woorden af uit grammaticale vorm, samenstelling (voorvoegsels) en/of context.	1.1.1.c • Je kent de betekenis van de meeste woorden die je tegenkomt. • Je leidt de betekenis van onbekende woorden af uit grammaticale vorm, samenstelling (voorvoegsels) en/of context.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10
		1.1d. Je kunt teksten begrijpen	1.1.1.d • Je kunt informatie uit de tekst halen. • Je kunt je manier van lezen afstemmen afstemmen op je leesdoel. • Je herkent titel en tussenkopjes. • Je herkent alinea's.	1.1.1.d • Je herkent inleiding – kern – slot. • Je herkent kernzinnen. • Je herkent verschillende signaalwoorden. • Je onderscheidt hoofd- en bijzaken van elkaar. • Je herkent tekstverbanden, namelijk opsomming, tijdvolgorde, tegenstelling en oorzaak/gevolg.	1.1.1.d • Je herkent de hoofdgedachte van de tekst en kan deze relateren aan de tekstsoort. • Je legt relaties tussen tekstgedeeltes. • Je begrijpt het onderscheid tussen hoofd- en bijzaken, meningen en feiten en argumenten en standpunt. • Je benoemt de functie van een aantal eenheden in de tekst, zoals argumenten voor en tegen, probleem en oplossing of voor- en nadelen. • Je herkent beeldspraak (letterlijk en figuurlijk taalgebruik).	1.1.1.d • Je kunt de hoofdgedachte van een tekst weergeven. • Je herkent alle structurerende elementen die een tekst bevat. • Je onderscheidt feiten en meningen van elkaar. • Je onderscheidt standpunt/argument en argument/drogreden.	1.1.1.d • Je herkent verschillende tekstsoorten. • Je kunt de hoofdgedachte in eigen woorden weergeven. • Je begrijpt en herkent relaties binnen een tekst. • Je onderscheidt argumenten en drogredenen, subjectieve en objectieve argumenten • Je herkent argumentatieschema's.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10
		1.1e. Je kunt teksten interpreteren	1.1.1.e • Je interpreteert informatie en meningen die dichtbij je belevingswereld staan.	1.1.1.e • Je herkent het tekstdoel (informerend, instruerend of betogend). • Je verwoordt de bedoeling van tekstgedeeltes. • Je verwoordt de bedoeling van specifieke formuleringen. • Je verwoordt de bedoeling van de schrijver wanneer die expliciet in de tekst staat.	1.1.1.e • Je herkent het tekstdoel. • Je interpreteert de relatie tussen informatie uit de tekst en meer algemene kennis. • Je interpreteert de bedoeling van tekstgedeeltes en/of specifieke formuleringen. • Je verwoordt de bedoeling van de schrijver.	1.1.1.e • Je verwoordt de conclusie van een tekst wanneer die expliciet in de tekst staat.	1.1.1.e • Je trekt conclusies over de intenties, opvattingen en gevoelens van de auteur. • Je trekt conclusies naar aanleiding van (een deel van) de tekst.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10
		1.1f. Je kunt teksten evalueren	1.1.1.f • Je beoordeelt een tekst(deel) .	1.1.1.f • Je beoordeelt een tekst(deel) .	1.1.1.f • Je beoordeelt verbanden binnen een tekst, zoals argumenten voor en tegen. • Je beoordeelt relaties tussen teksten, zoals overeenkomsten en verschillen.	1.1.1.f • Je kunt van een aantal eenheden in de tekst de functie benoemen, zoals argumenten voor en tegen, probleem en oplossing, voor- en nadelen.	1.1.1.f • Je kunt de talige middelen aanwijzen die gebruikt zijn om een tekstdoel te bereiken. • Je kunt de tekst opdelen in betekenisvolle eenheden, en kunt de functie van deze eenheden benoemen. • Je kunt de argumentatie in een betogende tekst op aanvaardbaarheid beoordelen. • Je kunt de informatie in een tekst beoordelen op waarde voor jezelf en voor anderen.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10
		1.1g. Je kunt teksten samenvatten	n.v.t.	n.v.t.	1.1.1g Je vat een eenvoudige tekst beknopt samen.	1.1.1g Je vat een eenvoudige tekst beknopt samen.	1.1.1g Je vat een tekst beknopt samen voor anderen.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10
	1.1h. Je kunt informatie opzoeken	1.1.1h • Je zoekt informatie op in duidelijk geordende naslagwerken, zoals woordenboeken, • Je kunt schematische informatie lezen (tabellen en schema's) en kunt relaties leggen met de bijbehorende tekst.	1.1.1h • Je zoekt informatie op in naslagwerken. • Je beoordeelt de bruikbaarheid van informatiebronnen.	1.1.1h • Je kunt systematisch informatie zoeken, bijvoorbeeld op basis van trefwoorden.	1.1.1h • Je kunt snel informatie vinden in ingewikkelde teksten of schema's. • Je beoordeelt de betrouwbaarheid van informatiebronnen.	1.1.1h • Je kunt snel informatie vinden in ingewikkelde teksten of schema's. • Je beoordeelt de betrouwbaarheid van informatiebronnen.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10	
	1.2 Fictie en literatuur	1.2a Je kunt fictie lezen	1.2.1a • Je leest jeugdliteratuur, geschreven in alledaagse taal, met een eenvoudige structuur, waarin het tempo hoog is en spannende of dramatische gebeurtenissen elkaar snel opvolgen.	1.2.1a • Je leest jeugdliteratuur, geschreven in alledaagse taal, met een eenvoudige structuur, waarin het tempo hoog is en spannende of dramatische gebeurtenissen elkaar snel opvolgen.	1.2.1a • Je leest eenvoudige adolescentenliteratuur met een heldere structuur, waarin de spanning van de dramatische verhaallijn af en toe wordt onderbroken door gedachten of beschrijvingen. • Je leest teksten geschreven in alledaagse taal, met een duidelijke structuur, over herkenbare situaties, gebeurtenissen en emoties. • Je leest poëzie en liedjes met een verhalende inhoud en een emotionele lading.	1.2.1a • Je leest literaire teksten die zijn geschreven in eenvoudige taal, met een enigszins complexe structuur, over maatschappelijke en persoonlijke onderwerpen die niet altijd direct aansluiten bij je belevingswereld.	1.2.1a • Je leest adolescentenliteratuur en eenvoudige volwassenenliteratuur op kritische en reflectieve wijze. • Je leest literaire teksten met een relatief complexe structuur, waarin literaire procedés zoals perspectiefwisseling en tijdsprongen expliciet zijn weergegeven. • Je leest literaire teksten met een diepere betekenislaag. • Je leest teksten die appelleren aan persoonlijke en maatschappelijke vraagstukken.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10

SLO Leerdoelenkaart Nederlands: gedifferentieerde beheersingsniveaus voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs

Kern	Leerdoel	Subkern	Referentiekader Taal (RKT) 1F	SLO Tussendoelen vmbo	RKT 2F	SLO Tussendoelen havo/vwo	RKT 3F	Kerdoelen toegepast bij vmbo	Kerdoelen toegepast bij havo-vwo
1. Leesvaardigheid	1.2. Fictie en literatuur	1.2b Je kunt verschillende literaire teksten begrijpen	1.2.1b • Je herkent structurelementen, zoals wisselingen van tijd en plaats, rijm en versvorm. • Je kunt je verplaatsen in een personage en uitleggen hoe een personage zich voelt. • Je vat gedichten en verhaalfragmenten in eigen woorden samen.	1.2.1b • Je herkent letterlijk en figuurlijk taalgebruik. • Je beschrijft situaties en verwickelingen in een tekst. • Je vertelt verhalen en gedichten in eigen woorden na.	1.2.1b • Je herkent het genre. • Je herkent rijmvormen en ritme. • Je beschrijft wat de personages denken, wat ze voelen en hoe ze handelen. • Je beschrijft de ontwikkeling van de hoofdpersoon. • Je vertelt de geschiedenis chronologisch.	1.2.1b • Je legt verbanden tussen handelingen van personages en gebeurtenissen. • Je herkent figuurlijk taalgebruik, zoals metaforen.	1.2.1b • Je herkent verteltechnische procedés waarmee de schrijver spanning opbouwt, sfeer creëert en karakters tekent. • Je herkent veel voorkomende stijffiguren. • Je herkent expliciete motieven en doelen van personages. • Je kunt causale verbanden leggen op het niveau van de gebeurtenissen en de handelingen van de personages.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10
		1.2c Je kunt literaire teksten interpreteren	1.2.1c • Je legt relaties tussen het verhaal en de werkelijkheid (associatief). • Je kunt humoristische, spannende of dramatische passages in de tekst aanwijzen. • Je herkent verschillende emoties in het verhaal, zoals verdriet, boosheid en blijdschap.	1.2.1c • Je kunt het onderwerp van de tekst benoemen.	1.2.1c • Je kunt bepalen in welke mate de personages en gebeurtenissen herkenbaar en realistisch zijn. • Je typeert personages, zowel innerlijk als uiterlijk.	1.2.1c • Je kunt het thema van de tekst benoemen. • Je kunt uitleggen hoe het thema van de tekst wordt uitgelegd. • Je kunt symboliek uitleggen. • Je kunt expliciete doelen en motieven van personages benoemen.	1.2.1c • Je kunt impliciete doelen en motieven van personages benoemen. • Je kunt betekenis geven aan symbolen. • Je kunt de hoofdgedachte of boodschap van de tekst weergeven. • Je kunt de werking van elementaire vertel- en dichttechnische procedés toelichten.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10
		1.2d Je kunt literaire teksten evalueren	1.2.1d • Je evalueert de tekst met emotieve argumenten (bijvoorbeeld spannend, meeslepend, grappig, ontroerend). • Je kunt met medeleerlingen leeservaringen uitwisselen. • Je kunt aangeven in welke fictievormen (soorten boeken) je geïnteresseerd bent.	1.2.1d • Je kunt je sympathie of antipathie voor een personage verwoorden en toelichten. • Je kunt je persoonlijke reacties toelichten met voorbeelden uit de tekst.	1.2.1d • Je evalueert de tekst met realistische argumenten (bijvoorbeeld geloofwaardig, levensecht). • Je kunt leeservaringen uitwisselen met medeleerlingen, over bijvoorbeeld de spanning, het realiteitsgehalte en de gevoelswaarde van de tekst. • Je kunt je voorkeur voor een bepaald genre motiveren.	1.2.1d • Je kunt verwoorden welke emotie de tekst oproept.	1.2.1d • Je evalueert het werk met morele en cognitieve argumenten. • Je kunt uiteenzetten tot welke inzichten de tekst heeft geleid. • Je kunt met leeftijdgenoten discussiëren over de interpretatie en kwaliteit van teksten, en over de maatschappelijke, psychologische en morele kwesties die door de tekst worden aangesneden. • Je kunt je interesse in bepaalde vraagstukken motiveren. • Je kunt je persoonlijke literaire smaak en ontwikkeling beschrijven.	3, 4, 5, 8, 9, 10	3, 4, 5, 8, 9, 10
2. Mondelinge taalvaardigheid	2.1 Gesprekken	2.1a Je kunt een gesprek voeren dat qua inhoud past bij je niveau	2.1.1a • Je voert gesprekken over een onderwerp uit je eigen leefwereld. • Je voert gesprekken met bekende mensen en met mensen binnen en buiten de school.	2.1.1a • Je voert gesprekken met bekende en onbekende mensen en met mensen binnen en buiten de school.	2.1.1a • Je voert gesprekken over alledaagse en niet-alledaagse onderwerpen. • Je voert gesprekken over onderwerpen van maatschappelijke aard die aansluiten bij je eigen interesse. • Je voert gesprekken met instanties binnen en buiten de school.	2.1.1a • Je neemt deel aan gesprekken over verschillende onderwerpen, ook als die wat verder van je af staan.	2.1.1a • Je neemt op effectieve wijze deel aan gesprekken over onderwerpen uit je opleiding, of over onderwerpen van maatschappelijke of beroepsmatige aard.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
		2.1b Je kunt deelnemen aan discussie en overleg of informatieuitwisseling.	2.1.1b • Je geeft en krijgt in gesprekken informatie, in gesprekken binnen en buiten school (in een vertrouwde context). • Je kunt de hoofdpunten in een gesprek volgen • Je kunt je eigen mening verwoorden en onderbouwen. • Je kunt kritisch luisteren naar een mening en daar een reactie op geven.	2.1.1b • Je geeft en krijgt in gesprekken informatie. • Je weet hoe je een gesprek voert in verschillende situaties.	2.1.1b • Je kunt tijdens een discussie of overleg (op beleefde wijze) een probleem verhelderen • Je kunt een overtuiging of mening, instemming of afkeuring uitdrukken en commentaar geven op de visie van anderen. • Je kunt informatie verzamelen en verwerken via het houden van een vraaggesprek.	2.1.1b • Je neemt deel aan gesprekken en discussies in kleine en grotere groepen.	2.1.1b • Je neemt actief deel aan gesprekken in het kader van werk, een project of stage en de evaluatie daarvan.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
		2.1c Je kunt bijdragen aan de samenhang van een gesprek	2.1.1c • Je gebruikt passende zinnen om een gesprek te beginnen en te eindigen. • Je houdt een gesprek gaande (bijvoorbeeld door de beurt te nemen, oogcontact, instemmend knikken of bevestigen).	2.1.1c • Je wacht op je beurt om iets te zeggen.	2.1.1c • Je gebruikt de juiste frase om aan het woord te komen. • Je geeft op het juiste moment een reactie die aansluit.	2.1.1c • Je vat samen of parafraseert wat er gezegd is.	2.1.1c • Je neemt op doeltreffende wijze de beurt. • Je gebruikt standaardzinnen om tijd te winnen en de beurt te behouden.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
		2.1d Je kunt je gesprek afstemmen op een doel	2.1.1d • Je herkent gespreksituaties. • In herkenbare situaties (bijvoorbeeld begroeten) gebruik je vaste routines. • Je geeft een uitleg. • Je begrijpt een uitleg. • Je geeft een instructie. • Je begrijpt een instructie.	2.1.1d • Je voert een gesprek om meningen en informatie uit te wisselen, uitleg te geven, instructie te geven en te volgen of om iemand te overtuigen. • Je stelt vragen om aan specifieke informatie te komen, zoals wie-, wat-, waar- en wanneer-vragen.	2.1.1d • Je maakt je eigen gespreksdoel duidelijk. • Je kunt doelgericht doorvragen om gewenste informatie boven tafel te krijgen.	2.1.1d • Je gebruikt de juiste frase om van gespreksdoel te veranderen. • Je wisselt open en gesloten vragen af om het doel te bereiken.	2.1.1d • Je kunt meerdere doelen in een gesprek hanteren. • Je kunt afwijkingen van het doel inbrengen en accepteren.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
		2.1e Je kunt je uitingen in een gesprek afstemmen op je gesprekspartner(s).	2.1.1e • Je kunt je gesprekspartner meestal volgen. • Je past je gebaren en gezichtsuitdrukkingen aan aan het gesprek.	2.1.1e • Je kunt je gesprekspartner meestal volgen. • Je past je gebaren en gezichtsuitdrukkingen aan aan het gesprek.	2.1.1e • Je herkent het gespreksdoel van de andere(n). • Je schat de reacties van anderen in. • Je kunt omgaan met het verschil tussen formele en informele situaties. • Je past je taal aan aan je gesprekspartner(s).	2.1.1e • Je kunt je gesprekspartner goed volgen, ook als er een onverwachte wending in het gesprek optreedt. • Je kunt non-verbaal contact onderhouden met je gesprekspartner.	2.1.1e • Je kunt (door)vragen naar meer informatie of naar de bedoeling. • Je reageert adequaat op non-verbale signalen • Je kiest in formele en informele situaties zonder moeite de juiste taalvariant.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
		2.1f Je kunt voldoende variatie in woordgebruik hanteren tijdens een gesprek	2.1.1f • Je gebruikt veel gewone woorden die over vertrouwde dingen gaan. • Je gebruikt nog niet zo veel verschillende woorden. • Soms moet je naar woorden zoeken.	2.1.1f • Je gebruikt veel gewone woorden.	2.1.1f • Je beschikt over voldoende woorden om te vertellen wat je wilt. • Je kunt onbekende woorden omschrijven.	2.1.1f • Je hanteert figuurlijk taalgebruik, zoals uitdrukkingen	2.1.1f • Je kiest gevarieerde formuleringen.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
		2.1g Je kunt een gesprek vloeiend, verstaanbaar en grammaticaal correct voeren	2.1.1g • Je bent goed te verstaan, maar soms zijn je intonatie en/of je articulatie niet goed of slordig. • Je gebruikt eenvoudige zinsconstructies redelijk correct.	2.1.1g • Je hanteert een afwisselende intonatie. • Je hanteert een passend volume en tempo. • Je gebruikt enkelvoudige en samengestelde zinnen correct.	2.1.1g • Je bent duidelijk verstaanbaar, met af en toe een hapering of een verkeerde uitspraak. • Je herstelt eventuele fouten of versprekingen.	2.1.1g • Je spreekt vloeiend en verstaanbaar, zonder storende pauzes. • Je corrigeert een eventuele formulatiefout direct.	2.1.1g • Je hanteert consequent een hoge mate van grammaticale correctheid. • Je herstelt een eventuele verspreking snel.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10

SLO Leerdoelenkaart nederlands: gedifferentieerde beheersingsniveaus voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs

Kern	Leerdoel	Subkern	Referentiekader Taal (RKT) 1F	SLO Tussendoelen vmbo	RKT 2F	SLO Tussendoelen havo/vwo	RKT 3F	Kerdoelen toegepast bij vmbo	Kerdoelen toegepast bij havo-vwo								
2. Mondelinge taalvaardigheid	2.2 Luisteren	2.2a Je kunt luisteren naar fragmenten over verschillende onderwerpen	2.2.1a • Je luistert naar eenvoudige fragmenten in een bekende context (bijvoorbeeld Jeugdjournaal, Schooltv) over alledaagse, concrete onderwerpen. • Je luistert naar fragmenten die 5-10 minuten duren. • Je luistert naar fragmenten met een eenvoudige structuur. • Je luistert naar fragmenten waarin de informatie herkenbaar is geordend, met een duidelijk gebruik van verwijs-, verbindings- en signaalwoorden. • Je luistert naar fragmenten waarin de informatie wordt herhaald, en waarin niet te veel (nieuwe) informatie tegelijk wordt gegeven. • Je luistert naar fragmenten waarin veelgebruikte woorden voorkomen, en woorden die je zelf gebruikt.	2.2.1a • Je luistert naar eenvoudige fragmenten in een minder bekende context, over alledaagse onderwerpen. • Je luistert naar fragmenten die 10-15 minuten duren.	2.2.1a • Je luistert naar fragmenten over onderwerpen van maatschappelijke aard die verder van je belevingswereld af staan (bijvoorbeeld het journaal). • Je luistert naar fragmenten die maximaal 20 minuten duren, waarbij je tussendoor vragen kunt stellen. • Je luistert naar fragmenten met een heldere structuur, waarin verbanden en denkstappen duidelijk worden aangegeven. • Je luistert naar fragmenten met een lage informatiedichtheid. • Je luistert naar fragmenten waarin ook minder frequente woorden, beeldspraak, formeel taalgebruik en abstracte woorden voorkomen.	2.2.1a • Je luistert naar fragmenten over onderwerpen van maatschappelijke aard die verder van je belevingswereld af staan (bijvoorbeeld het journaal). • Je luistert naar fragmenten die maximaal 20 minuten duren, waarbij je tussendoor vragen kunt stellen. • Je luistert naar fragmenten met een heldere structuur, waarin verbanden en denkstappen duidelijk worden aangegeven. • Je luistert naar fragmenten met een lage informatiedichtheid. • Je luistert naar fragmenten waarin ook minder frequente woorden, beeldspraak, formeel taalgebruik en abstracte woorden voorkomen.	2.2.1a • Je luistert naar een variatie aan fragmenten over alledaagse, opleidingsgebonden en maatschappelijke onderwerpen. • Je luistert naar fragmenten die soms langer zijn dan 30 minuten, ook als er geen interactie mogelijk is. • Je luistert naar fragmenten waarin verbanden niet altijd expliciet worden aangegeven. • Je luistert naar fragmenten waarin minder vaak voorkomende verbindingswoorden voorkomen. • Je luistert naar fragmenten waarin de informatiedichtheid hoog kan zijn. • Je luistert naar fragmenten waarin minder vaak voorkomende woorden gebruikt worden. • Je luistert naar fragmenten waarin beeldspraak, stijffiguren en en meer formeel en ambtelijk taalgebruik voorkomen.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10								
			2.2 Luisteren	2.2b Je kunt verschillende luistertaken uitvoeren	2.2.1b • Je haalt voldoende informatie uit een instructie of aanwijzing om de taak of handeling te kunnen uitvoeren. • Je begrijpt de hoofdlijn van korte informatieve, instructieve en betogende teksten met een duidelijke structuur en voldoende herhaling. • Je begrijpt een eenvoudig, voorgelezen of verteld verhaal. • Je begrijpt de hoofdpunten van korte en duidelijke berichten op radio/tv/internet als het onderwerp en de context bekend zijn. • Je kunt concrete informatie halen uit korte berichten, zoals bijvoorbeeld over openingstijden, adres en telefoonnummer.	2.2.1b • Je haalt voldoende informatie uit een instructie of aanwijzing om de taak of handeling te kunnen uitvoeren. • Je begrijpt de hoofdlijn van korte informatieve, instructieve en betogende teksten met een duidelijke structuur en voldoende herhaling. • Je begrijpt een eenvoudig, voorgelezen of verteld verhaal. • Je begrijpt de hoofdpunten van korte en duidelijke berichten op radio/tv/internet als het onderwerp en de context bekend zijn. • Je kunt concrete informatie halen uit korte berichten, zoals bijvoorbeeld over openingstijden, adres en telefoonnummer.	2.2.1b • Je begrijpt uitleg en instructie over dagelijkse werkzaamheden. • Je begrijpt een helder gestructureerde voordracht, toespraak of les over een vertrouwd onderwerp. • Je begrijpt een voorgelezen of verteld verhaal. • Je begrijpt de hoofdpunten van (nieuws)berichten, documentaires, reclameboodschappen en discussieprogramma's over vertrouwde onderwerpen. • Je kunt films en televisieseries die voor jouw leeftijd zijn, volgen.	2.2.1b • Je begrijpt uitleg en instructie over dagelijkse werkzaamheden. • Je begrijpt een helder gestructureerde voordracht, toespraak of les over een vertrouwd onderwerp. • Je begrijpt een voorgelezen of verteld verhaal. • Je begrijpt de hoofdpunten van (nieuws)berichten, documentaires, reclameboodschappen en discussieprogramma's over vertrouwde onderwerpen. • Je kunt films en televisieseries die voor jouw leeftijd zijn, volgen.	2.2.1b • Je begrijpt uitleg en instructies over concrete en abstracte onderwerpen. • Je kunt in een langer(e) uiteenzetting, beschouwing of betoog de hoofdpunten en onderbouwingen begrijpen, ook als het onderwerp onbekend of abstract is. • Je begrijpt de meeste gesproken fragmenten in radio- en televisieprogramma's en ander uitgezonden of opgenomen geluidsmateriaal.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10						
					2.2 Luisteren	2.2c Je kunt luisterfragmenten begrijpen	2.2.1c • Je haalt de hoofdzaken uit het fragment.	2.2.1c • Je benoemt het onderwerp van een luisterfragment. • Je noemt een aantal deelonderwerpen. • Je herkent verbanden, namelijk opsommingen, tijdvolgorde, tegenstelling en oorzaak-gevolg.	2.2.1c • Je geeft de hoofdgedachte van het fragment weer. • Je maakt onderscheid tussen hoofd- en bijzaken. • Je begrijpt noodzakelijke details. • Je legt relaties tussen delen van het fragment. • Je ordent informatie (bijvoorbeeld op basis van signaalwoorden) voor een beter begrip. • Je kunt de betekenis van onbekende woorden afleiden uit de vorm, woordsoort, samenstelling of context. • Je herkent beeldspraak en ironie. • Je legt een relatie tussen tekst en beeld.	2.2.1c • Je herkent standpunten en argumenten. • Je herkent figuurlijk taalgebruik.	2.2.1c • Je maakt onderscheid tussen meningen en feiten. • Je maakt onderscheid tussen standpunt en argument.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10				
							2.2 Luisteren	2.2d Je kunt het luisterfragment interpreteren	2.2.1d • Je interpreteert informatie en meningen uit luisterfragmenten die dicht bij je belevingswereld staan. • Je legt relaties tussen het luisterfragment en je eigen kennis en ervaring. • Je kunt belangrijke informatie uit het fragment halen en daar je manier van luisteren op afstemmen (bijvoorbeeld globaal, precies, selectief/gericht).	2.2.1d • Je interpreteert informatie en meningen die expliciet genoemd zijn. • Je herkent het spreekdoel, namelijk informeren, instrueren of betogen. • Je verwoordt de bedoeling van de spreker als die expliciet genoemd is.	2.2.1d • Je interpreteert feiten en meningen. • Je verwoordt de bedoeling van de spreker(s) of het doel van de makers van een programma.	2.2.1d • Je interpreteert informatie en meningen uit luisterfragmenten over diverse onderwerpen. • Je verwoordt de bedoeling van de spreker. • Je interpreteert verbale en non-verbale signalen.	2.2.1d • Je vergelijkt het fragment met inhouden uit andere fragmenten. • Je vergelijkt delen van fragmenten met elkaar. • Je trekt conclusies naar aanleiding van een (deel van het) fragment. • Je trekt conclusies over intenties, opvattingen, gevoelens, stemming en toon van de spreker(s). • Je verwoordt de bedoeling van de spreker(s) en ook de verbale en non-verbale middelen die gebruikt zijn om dit doel te bereiken.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10		
									2.2 Luisteren	2.2e Je kunt het luisterfragment evalueren	2.2.1e • Je onderscheidt verschillende soorten fragmenten (verhalende, informatieve, instructieve en betogende). • Je geeft je mening over een fragment uit een televisie- of radioprogramma.	2.2.1e • Je herkent soorten informatiebronnen, zoals nieuwsberichten, reclameboodschappen en discussieprogramma's.	2.2.1e • Je verwoordt een oordeel over een fragment (deel) van een televisie- of radioprogramma en kan dit toelichten.	2.2.1e • Je beoordeelt de bruikbaarheid en betrouwbaarheid van informatiebronnen.	2.2.1e • Je geeft een oordeel over de waarde en de betrouwbaarheid van de gegeven informatie voor jezelf en voor anderen. • Je beoordeelt de argumentatie in een betogende tekst op aanvaardbaarheid.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
											2.2 Luisteren	2.2f Je kunt het luisterfragment samenvatten	2.2.1f • Je maakt aantekeningen. • Je geeft de informatie gestructureerd weer.	2.2.1f • Je benoemt de belangrijkste informatie-elementen uit wat je hoort en wat je ziet.	2.2.1f • Je vat een eenvoudig fragment beknopt samen voor jezelf.	2.2.1f • Je vat een fragment beknopt samen. • Je maakt een schematische samenvatting van de belangrijkste informatie-elementen (ook visuele).	2.2.1f • Je vat een fragment samen voor jezelf en voor anderen.
	2.3 Spreken	2.3a Je kunt een monoloog houden die qua inhoud past bij je niveau											2.3.1a • Je geeft een presentatie over een onderwerp uit je eigen leefwereld. • Je geeft een korte voorbereide presentatie op basis van zelf verzamelde informatie volgens een stramien. • Je kunt een eenvoudige beschrijving geven, informatie geven, verslag uitbrengen, uitleg en instructie geven in alledaagse situaties binnen en buiten school.	2.3.1a • Je geeft een presentatie over een onderwerp uit je eigen leefwereld. • Je geeft een voorbereide presentatie op basis van zelf verzamelde informatie volgens een stramien. • Je kunt een beschrijving geven, informatie geven, verslag uitbrengen, uitleg en instructie geven in alledaagse situaties.	2.3.1a • Je geeft een heldere en vloeiende presentatie over een maatschappelijk onderwerp dat aansluit bij je eigen interesse. • Je geeft een heldere en vloeiende presentatie over een onderwerp dat bij je opleiding hoort. • Je geeft een voorbereide presentatie op basis van zelf verzamelde informatie uit verschillende bronnen. • Je verwoordt alledaagse ervaringen, gebeurtenissen, meningen, verwachtingen en gevoelens redelijk helder en vloeiend.	2.3.1a • Je geeft heldere en vloeiende presentatie over opleidings- of beroepsgerichte onderwerpen. • In je presentatie kun je een standpunt verdedigen of aanvalen.	2.3.1a • Je houdt een gestructureerde monoloog of presentatie. • Je kunt een monoloog of presentatie geven over opleidings- of beroepsgerichte onderwerpen, waarin je ideeën uitwerkt en voorziet van relevante voorbeelden

SLO Leerdoelenkaart nederlands: gedifferentieerde beheersingsniveaus voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs

Kern	Leerdoel	Subkern	Referentiekader Taal (RKT) 1F	SLO Tussendoelen vmbo	RKT 2F	SLO Tussendoelen havo/vwo	RKT 3F	Kerdoelen toegepast bij vmbo	Kerdoelen toegepast bij havo-vwo
2. Mondelinge taalvaardigheid	2.3. Spreken	2.3b Je kunt verschillende soorten monologen houden.	2.3.1b • Je beschrijft mensen, plaatsen en zaken. • Je brengt verslag uit en je geeft uitleg en instructie in een vertrouwde context. • Je reageert op eenvoudige vragen. • Je vertelt een kort, voorbereid verhaal of presentatie	2.3.1b • Je beschrijft mensen, plaatsen en zaken. • Je brengt verslag uit en je geeft uitleg en instructie in een vertrouwde context. • Je reageert op eenvoudige vragen. • Je vertelt een kort, voorbereid verhaal of presentatie	2.3.1b • Je beschrijft meningen, verwachtingen en gevoelens, en gebruikt daarbij passende voorbeelden. • Je geeft informatie, uitleg en instructie, voorzien van redenen en verklaringen. • Je vertelt een kort verhaal. • Je beantwoordt vragen naar aanleiding van je presentatie. • Je verzamelt informatie over het onderwerp van je presentatie.	2.3.1b • Je beschrijft meningen, verwachtingen en gevoelens, en gebruikt daarbij passende voorbeelden. • Je geeft informatie, uitleg en instructie, voorzien van redenen en verklaringen. • Je vertelt een kort verhaal. • Je beantwoordt vragen naar aanleiding van je presentatie. • Je verzamelt informatie over het onderwerp van je presentatie.	2.3.1b • Je vertelt een verhaal met een inleiding, een kern en een slot. • Je geeft een presentatie met argumenten voor of tegen een bepaald standpunt, of voor- en nadelen van diverse opties. • Je beantwoordt vragen naar aanleiding van je verhaal of presentatie vloeiend en spontaan.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
		2.3c Je kunt samenhang aanbrengen in je monoloog	2.3.1c • Je maakt je eigen gedachtengang voor de luisteraar duidelijk.	2.3.1c • Je noemt het onderwerp en de belangrijkste deelonderwerpen van je presentatie. • Je gebruikt verwijswaarden, zoals die en dat. • Je gebruikt veel voorkomende signaalwoorden voor opsomming, tijdvolgorde, tegenstelling.	2.3.1c • Je geeft een heldere opsomming van punten, en maakt duidelijk wat daarbinnen het belangrijkste punt is. • Je gebruikt korte, eenvoudige zinnen. • Je gebruikt veel voorkomende signaalwoorden en verwijswaarden correct.	2.3.1c • Je volgt de opbouw die je aan je publiek hebt gepresenteerd. • Je maakt het onderwerp, de opbouw en structuur van je presentatie duidelijk aan je publiek. • Je geeft inhoudelijke verbanden duidelijk aan met behulp van signaalwoorden (bijvoorbeeld opsomming, tegenstelling, oorzaak en gevolg, doel en middel, voor- en nadelen, overeenkomsten en vergelijkingen, conclusie). • Je gebruikt verwijswaarden in enkelvoudige zinnen correct.	2.3.1c • Je presenteert je gedachtegang samenhangend. • Je gebruikt signaalwoorden en verwijswaarden correct gebruiken in enkelvoudige en samengestelde zinnen.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
		2.3d Je kunt je monoloog afstemmen op een doel	2.3.1d • Je blijft trouw aan je spreekdoel, soms met hulp van een ander.	2.3.1d • Je hanteert een herkenbaar spreekdoel (betogen, informeren, instrueren). • Je maakt je spreekdoel duidelijk tijdens de presentatie.	2.3.1d • Je geeft je spreekdoel duidelijk vorm (instrueren, informeren, overtuigen, enz.) zodat het voor de luisteraar herkenbaar is.	2.3.1d • Je geeft je spreekdoel duidelijk vorm (instrueren, informeren, overtuigen, enz.) zodat het voor de luisteraar herkenbaar is.	2.3.1d • Je bent bewust en helder verschillende doelen (bijv. overtuigen en informeren) met elkaar verbinden.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
		2.3e Je kunt je monoloog afstemmen op het publiek	2.3.1e • Je stelt je publiek vast. • Je past je woordgebruik en toon aan aan je publiek. • Je ondersteunt je voorbereide presentatie met materialen (bijvoorbeeld voorwerpen, posters, beeld- of geluidsfragmenten).	2.3.1e • Je hanteert formeel en informeel taalgebruik. • Je verwerkt je eigen ervaringen m.b.t. het onderwerp in je presentatie. • Je beantwoordt na afloop van je presentatie vragen uit het publiek.	2.3.1e • Je gebruikt de juiste taalvariant in formele en informele situaties Je maakt het onderwerp duidelijk met voorbeelden die aansprekend zijn voor je publiek.	2.3.1e • Je gebruikt de juiste taalvariant in formele en informele situaties Je maakt het onderwerp duidelijk met voorbeelden die aansprekend zijn voor je publiek.	2.3.1e • Je reageert op non-verbale en verbale reacties van het publiek. • Je kunt op basis van belangrijke punten uit het publiek een korte, geïmproviseerde reactie geven. • Je kunt spontaan afwijken van je voorbereide tekst.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
		2.3f Je kunt een presentatie geven met voldoende variatie in woordgebruik	2.3.1f • Je gebruikt veel gewone woorden die over vertrouwde dingen gaan. • Je gebruikt nog niet zo veel verschillende woorden. • Soms moet je naar woorden zoeken.	2.3.1f • Je gebruikt veel gewone woorden.	2.3.1f • Je beschikt over voldoende woorden om te vertellen wat je wilt. • Je kunt onbekende woorden omschrijven.	2.3.1f • Je hanteert figuurlijk taalgebruik, zoals uitdrukkingen	2.3.1f • Je kiest gevarieerde formuleringen.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
		2.3g Je kunt een heldere presentatie geven als het gaat om volume, tempo en intonatie	2.3.1g • Je houding, intonatie en mimiek ondersteunen wat je zegt. • Je bent goed te verstaan, maar soms zijn je intonatie en/of je articulatie niet goed of slordig. • Je gebruikt eenvoudige zinsconstructies redelijk correct.	2.3.1g • Je toont een betrokken, geïnteresseerde houding. • Je gebruikt een passende mimiek om emoties uit te drukken. • Je hanteert een afwisselende intonatie. • Je hanteert een passend volume en tempo. • Je gebruikt enkelvoudige en samengestelde zinnen correct.	2.3.1g • Je bent duidelijk verstaanbaar, met af en toe een hapering of een verkeerde uitspraak. • Je herstelt eventuele fouten of versprekingen.	2.3.1g • Je spreekt vloeiend en verstaanbaar, zonder storende pauzes. • Je corrigeert een eventuele formulatiefout direct.	2.3.1g • Je kunt langere tijd spreken. • Je hanteert consequent een hoge mate van grammaticale correctheid. • Je herstelt een eventuele verspreking snel.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10
3. Schrijfvaardigheid	3.1 Schrijven	3.1a Je kunt teksten schrijven die qua inhoud passen bij je niveau	3.1.1a • Je schrijft korte, eenvoudige teksten over alledaagse onderwerpen of onderwerpen uit je leefwereld.	3.1.1a • Je schrijft eenvoudige teksten over alledaagse onderwerpen of onderwerpen uit je leefwereld. • Je schrijft eenvoudige teksten over vertrouwde maatschappelijke onderwerpen.	3.1.1a • Je schrijft samenhangende teksten met een eenvoudige, lineaire opbouw over uiteenlopende vertrouwde onderwerpen binnen school, werk en maatschappij.	3.1.1a • Je schrijft gedetailleerde teksten over diverse onderwerpen (opleidings-, beroepsgebonden; maatschappelijke onderwerpen).	3.1.1a • Je schrijft gedetailleerde teksten over diverse onderwerpen (opleidings-, beroepsgebonden; maatschappelijke onderwerpen) waarin informatie en argumenten uit verschillende bronnen bijeengevoegd en beoordeeld worden.	1, 2, 5, 9, 10	1, 2, 5, 9, 10
		3.1b Je kunt verschillende schrijftaken uitvoeren	3.1.1b • Je schrijft een kaart, een e-mail of een kort bericht/boodschap om informatie te vragen, iemand te bedanken, te feliciteren of uit te nodigen. • Je schrijft een kort bericht om eenvoudige informatie te geven. • Je vult een eenvoudig standaardformulier in. • Je maakt aantekeningen en geeft ze overzichtelijk weer. • Je schrijft een verslag of werkstuk, en daarbij vat je informatie uit verscheidene bronnen samen. • Je schrijft je eigen ideeën, ervaringen, gebeurtenissen en fantasieën op in een verhaal, een informatieve tekst of in een gedicht.	3.1.1b • Je geeft eenvoudige informatie in een minder vertrouwde context (bijvoorbeeld een onbekend bedrijf). • Je vraagt om informatie in een minder vertrouwde context. • Je drukt meningen en gevoelens uit in een vertrouwde context. • Je schrijft eenvoudige onderhoudende teksten voor een bekend publiek (bijvoorbeeld de schoolkrant). • Je formuleert argumenten	3.1.1b • Je schrijft e-mails of informele brieven, waarbij je meningen en gevoelens uitdrukt. • Je stelt een eenvoudige zakelijke brief op met behulp van standaardformuleringen. • Je stelt een schriftelijk verzoek op. • Je schrijft notities, berichten en instructies waarin je relevante informatie overbrengt aan bekenden. • Je stelt een advertentie op, bijvoorbeeld om spullen te verkopen. • Je maakt aantekeningen tijdens een les. • Je schrijft verslagen en werkstukken met behulp van een stramen, waarbij je informatie uit verscheidene bronnen samenvoegt. • Je schrijft een onderhoudende tekst. • Je schrijft een beargumenteerde overtuigende tekst. • Je schrijft een collage, krant of muurkrant.	3.1.1b • Je stelt een eenvoudige zakelijke brief op. • Je formuleert argumenten en tegenargumenten. • Je schrijft notities, berichten en instructies voor een algemeen publiek.	3.1.1b • Je schrijft zakelijke en persoonlijke brieven. • Je kunt gevoelens genuanceerd uitdrukken. • Je kunt een standpunt beargumenteren. • Je schrijft informatieve notities over allerlei onderwerpen. • Je kunt aantekeningen maken van een helder gestructureerd verhaal. • Je schrijft een uiteenzetting, een beschouwing of een betoog. • Je kunt vanuit een vraagstelling een verslag, werkstuk of artikel schrijven op basis van verschillende bronnen. • Je kunt de voor- en nadelen van verschillende keuzes uitleggen.	1, 2, 5, 9, 10	1, 2, 5, 9, 10
		3.1c Je kunt een samenhangende tekst schrijven	3.1.1c • Je ordent je informatie zo, dat de lezer je gedachtegang makkelijk kan volgen. • Je gebruikt veelvoorkomende voegwoorden (en, maar, want, omdat) correct.	3.1.1c • Je beschrijft het onderwerp en de belangrijkste deelonderwerpen. • Je introduceert het onderwerp in de inleiding, en zorgt voor een passend slot. • Je verdeelt je tekst in alinea's. • Je gebruikt signaalwoorden voor opsommingen, tijdvolgorde, tegenstelling en oorzaak-gevolg. • Je gebruikt verwijswaarden, zoals die en dat.	3.1.1c • Je gebruikt veel voorkomende voeg- en verwijswaarden correct. • Je deelt een tekst in in een inleiding, een kern en een slot. • Je maakt alinea's en geeft inhoudelijke verbanden duidelijk aan, zoals voorbeeld, opsomming, tegenstelling, oorzaak en gevolg, doel en middel, voor- en nadelen, overeenkomsten en vergelijkingen.	3.1.1c • Je maakt goed gebruik van voegwoorden en verwijswaarden. • Je zorgt voor samenhang tussen de alinea's.	3.1.1c • Je gedachtelijk is logisch en consequent. • Je kunt een complexe gedachtegang helder weergeven. • Je maakt goed gebruik van voeg- en verwijswaarden om het verband tussen zinsdelen in een samengestelde zin aan te geven. • Je verbindt alinea's tot een coherent betoog.	1, 2, 5, 9, 10	1, 2, 5, 9, 10
		3.1d Je kunt de leesbaarheid van je tekst bevorderen door middel van lay out	3.1.1d Je besteedt aandacht aan vormgeving en lay-out door middel van titels en tussenkopjes.	3.1.1d Je past opmaakelementen toe, zoals lettertype, bladspiegel en illustraties.	3.1.1d Je gebruikt titels en tussenkopjes, passend bij de lengte van de tekst.	3.1.1d Je past opmaakelementen toe, zoals witregel en marge.	3.1.1d Je geeft je tekst een structuur door het gebruik van titels, tussenkopjes en witregels.	1, 2, 5, 9, 10	1, 2, 5, 9, 10

SLO Leerdoelenkaart nederlands: gedifferentieerde beheersingsniveaus voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs

Kern	Leerdoel	Subkern	Referentiekader Taal (RKT) 1F	SLO Tussendoelen vmbo	RKT 2F	SLO Tussendoelen havo/vwo	RKT 3F	Kerdoelen toegepast bij vmbo	Kerdoelen toegepast bij havo-vwo
		3.1e Je kunt een tekst afstemmen op een vooraf gekozen doel	n.v.t.	3.1.1e Je hanteert een herkenbaar schrijfdoel (informerend, instruerend of betogend).	3.1.1e Je blijft trouw aan het schrijfdoel in een tekst met een eenvoudige, lineaire structuur.	3.1.1e • Je kunt argumenten voor en tegen weergeven in een betogende tekst. • Je kunt voor- en nadelen weergeven in een beschouwende tekst.	3.1.1e • Je hanteert verschillende schrijfdoelen (informatie geven en vragen, mening geven, overtuigen, tot handelen aanzetten) combineert ze in een tekst. • Je kunt de opbouw van je tekst aanpassen aan het doel van de tekst.	1, 2, 5, 9, 10	1, 2, 5, 9, 10
		3.1f Je kunt een tekst afstemmen op een vooraf bepaald publiek	3.1.1f • Je hanteert formeel en informeel taalgebruik. • Je hanteert de basisconventies bij correspondentie: Geachte/Beste, Hoogachtend/Met vriendelijke groet	3.1.1f • Je hanteert formeel en informeel taalgebruik. • Je hanteert de basisconventies bij correspondentie: Geachte/Beste, Hoogachtend/Met vriendelijke groet	3.1.1f Je past je woordgebruik en toon aan aan je publiek.	3.1.1f Je hanteert tekstconventies voor zakelijke brieven, e-mails, werkstukken, verslagen en artikelen.	3.1.1f • Je schrijft voor je eigen omgeving en voor een algemeen lezerspubliek. • Je taalgebruik past binnen de gegeven situatie, en is consistent in toon, doel en genre.	1, 2, 5, 9, 10	1, 2, 5, 9, 10
		3.1g Je kunt een tekst schrijven met voldoende variatie in woordgebruik	3.1.1g Je gebruikt veel voorkomende woorden.	3.1.1g Je gebruikt veel voorkomende woorden.	3.1.1g Je varieert in woordgebruik.	3.1.1g • Je varieert je woordgebruik om storende herhaling te voorkomen. • Je hanteert figuurlijk taalgebruik, zoals uitdrukkingen. • Je maakt gebruik van bronteksten door te citeren en te parafaseren.	3.1.1g • Je varieert je woord gebruik om herhaling te voorkomen. • Je woordkeus is adequaat.	1, 2, 5, 9, 10	1, 2, 5, 9, 10
		3.1h Je kunt grammaticaal correcte zinnen formuleren	3.1.1h Je hanteert eenvoudige zinsconstructies correct.	3.1.1h Je gebruikt enkelvoudige en samengestelde zinnen.			3.1.1h • Je formuleert ingewikkelde zinsconstructies meestal foutloos.	1, 2, 5, 9, 10	1, 2, 5, 9, 10

SLO Leerdoelenkaart nederlands: gedifferentieerde beheersingsniveaus voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs

Kern	Leerdoel	Subkern	Referentiekader Taal (RKT) 1F	SLO Tussendoelen vmbo	RKT 2F	SLO Tussendoelen havo/vwo	RKT 3F	Kerdoelen toegepast bij vmbo	Kerdoelen toegepast bij havo-vwo
4. Taalbeschouwing en taalverzorging	4.1. Taalbeschouwing en taalverzorging	4.1a Je kunt verschillende begrippen uit het domein taalbeschouwing correct gebruiken	<p>4.1.1a • Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot leestekens correct: dubbele punt, punt, komma, puntkomma, uitroepetekens, vraagtekens.</p> <p>• Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot woordsoorten correct: zelfstandig naamwoord, werkwoord (klankvast, klankveranderend (zwak, sterk)), bijvoeglijk naamwoord.</p> <p>• Je hanteert de volgende grammaticale begrippen correct: onderwerp, lijdend voorwerp, hoofdzin, bijzin, gezegde, persoonsvorm.</p> <p>• Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot tekstkennis correct: standpunt, argument, feit, mening, tekstsoort en gespreksvormen, paragraaf.</p> <p>• Je hanteert de volgende stilistische en semantische begrippen correct: betekenis, symbool, synoniem, context, letterlijk, figuurlijk, uitdrukking, spreekwoord, gezegde, moedertaal, tweede taal, vreemde taal, standaardtaal, dialect, meertalig, formeel en informeel taalgebruik, leenwoord.</p> <p>• Je hanteert de volgende morfologische begrippen correct: woordvorm, woorddeel, samengesteld, voorvoegsel, achtervoegsel, lettergreep. Getal (meervoud/enkelvoud), tijd (tegenwoordig, verleden, voltooid, onvoltooid). Verkleinwoord, verschijningsvormen werkwoord (stam, infinitief, bijvoeglijk naamwoord).</p> <p>• Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot opmaak correct: bladzijde, woord, zin, hoofdletter, uitspraak, titel, hoofdstuk, regel, lettertype, alinea, kopje.</p> <p>• Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot klanken correct: articulatie, klemtoon, intonatie, spreekpauze.</p>	<p>4.1.1a • Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot leestekens correct: dubbele punt, punt, komma, puntkomma, uitroepetekens, vraagtekens.</p> <p>• Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot woordsoorten correct: zelfstandig naamwoord, werkwoord (klankvast, klankveranderend (zwak, sterk)), bijvoeglijk naamwoord.</p> <p>• Je hanteert de volgende grammaticale begrippen correct: onderwerp, lijdend voorwerp, hoofdzin, bijzin, gezegde, persoonsvorm.</p> <p>• Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot tekstkennis correct: standpunt, argument, feit, mening, tekstsoort en gespreksvormen, paragraaf.</p> <p>• Je hanteert de volgende stilistische en semantische begrippen correct: betekenis, symbool, synoniem, context, letterlijk, figuurlijk, uitdrukking, spreekwoord, gezegde, moedertaal, tweede taal, vreemde taal, standaardtaal, dialect, meertalig, formeel en informeel taalgebruik, leenwoord.</p> <p>• Je hanteert de volgende morfologische begrippen correct: woordvorm, woorddeel, samengesteld, voorvoegsel, achtervoegsel, lettergreep. Getal (meervoud/enkelvoud), tijd (tegenwoordig, verleden, voltooid, onvoltooid). Verkleinwoord, verschijningsvormen werkwoord (stam, infinitief, bijvoeglijk naamwoord).</p> <p>• Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot opmaak correct: bladzijde, woord, zin, hoofdletter, uitspraak, titel, hoofdstuk, regel, lettertype, alinea, kopje.</p> <p>• Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot klanken correct: articulatie, klemtoon, intonatie, spreekpauze.</p>	<p>4.1.1a</p> <p>• Je hanteert begrippen met betrekking tot leestekens correct: trema, accent.</p> <p>• Je hanteert de volgende grammaticale begrippen correct: lijdende en bedrijvende vorm, vragende vorm.</p> <p>• Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot tekstkennis correct: aanduidingen voor tekstsoorten en genres (ook: aanduidingen voor gespreksvormen), hoofdgedachte (van tekst), tekstthema. Metatagische vormen: woorden, zinnen en tekstfragmenten die informatie geven over de rest van de tekst (zoals signaalwoorden, prospectieve en retrospectieve tekstelementen in inleiding, samenvattende zin aan het slot).</p> <p>• Je hanteert de volgende stilistische en semantische begrippen correct: homoniem, homofoon, vakjargon, stilistische adequaatheid (publiekgericht), presentatiekenmerken (van een gesproken fragment of een geschreven tekst).</p>	<p>4.1.1a</p> <p>• Je hanteert begrippen met betrekking tot leestekens correct: trema, accent.</p> <p>• Je hanteert de volgende grammaticale begrippen correct: lijdende en bedrijvende vorm, vragende vorm.</p> <p>• Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot tekstkennis correct: aanduidingen voor tekstsoorten en genres (ook: aanduidingen voor gespreksvormen), hoofdgedachte (van tekst), tekstthema. Metatagische vormen: woorden, zinnen en tekstfragmenten die informatie geven over de rest van de tekst (zoals signaalwoorden, prospectieve en retrospectieve tekstelementen in inleiding, samenvattende zin aan het slot).</p> <p>• Je hanteert de volgende stilistische en semantische begrippen correct: homoniem, homofoon, vakjargon, stilistische adequaatheid (publiekgericht), presentatiekenmerken (van een gesproken fragment of een geschreven tekst).</p>	<p>4.1.1a</p> <p>• Je hanteert begrippen met betrekking tot leestekens correct: trema, accent.</p> <p>• Je hanteert de volgende grammaticale begrippen correct: lijdende en bedrijvende vorm, vragende vorm.</p> <p>• Je hanteert de volgende begrippen met betrekking tot tekstkennis correct: aanduidingen voor tekstsoorten en genres (ook: aanduidingen voor gespreksvormen), hoofdgedachte (van tekst), tekstthema. Metatagische vormen: woorden, zinnen en tekstfragmenten die informatie geven over de rest van de tekst (zoals signaalwoorden, prospectieve en retrospectieve tekstelementen in inleiding, samenvattende zin aan het slot).</p> <p>• Je hanteert de volgende stilistische en semantische begrippen correct: homoniem, homofoon, vakjargon, stilistische adequaatheid (publiekgericht), presentatiekenmerken (van een gesproken fragment of een geschreven tekst).</p>		
		4.1b Je kunt in een tekst spellingregels en leestekens toepassen	<p>4.1.1b</p> <p>• Je kunt vaak gebruikte, woorden foutloos spellen.</p> <p>• Je kunt zwakke werkwoorden in tegenwoordige tijd, verleden tijd en als voltooid deelwoord foutloos spellen.</p> <p>• Je spelt woorden met een vaste relatie tussen spelling en uitspraak (bijvoorbeeld: -ch- klinkt als /sj/) correct.</p> <p>• Je schrijft een hoofdletter aan het begin van een zin, en een punt aan het eind.</p> <p>• Je gebruikt vraagtekens, uitroepetekens en aanhalingstekens correct.</p> <p>• Je past de regels voor het afbreken van woorden aan het einde van een regel correct toe.</p>	<p>4.1.1b</p> <p>• Je kunt vaak gebruikte, woorden foutloos spellen.</p> <p>• Je kunt zwakke werkwoorden in tegenwoordige tijd, verleden tijd en als voltooid deelwoord foutloos spellen.</p> <p>• Je spelt woorden met een vaste relatie tussen spelling en uitspraak (bijvoorbeeld: -ch- klinkt als /sj/) correct.</p> <p>• Je schrijft een hoofdletter aan het begin van een zin, en een punt aan het eind.</p> <p>• Je gebruikt vraagtekens, uitroepetekens en aanhalingstekens correct.</p> <p>• Je past de regels voor het afbreken van woorden aan het einde van een regel correct toe.</p>	<p>4.1.1b</p> <p>• Je kunt meervouden na een klinker correct spellen (meisjes, fuchsia's).</p> <p>• Je kunt verkleinwoorden na een open klinker correct spellen (opaatje, parapluutje).</p> <p>• Je kunt stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden correct spellen (ijzeren).</p> <p>• Je spelt de 's' in 's' ochtends correct.</p> <p>• Je kunt wel of geen tussen -n in samengestelde woorden correct spellen (pannenkoek, reuzeleuk).</p> <p>• Je kunt wel of geen meervouds -n bij een zelfstandig gebruikte verwijzing naar personen/niet personen correct spellen (beide, beiden)</p> <p>• Je kunt woorden waarvan je niet kunt horen hoe ze gespeld moeten worden correct spellen (bijvoorbeeld mauwen/ mouwen of wordt/word).</p> <p>• Je kunt zwakke werkwoorden in tegenwoordige tijd, verleden tijd, en als voltooid deelwoord foutloos spellen.</p> <p>• Je kunt werkwoorden met een stam op -d of -t in de verleden tijd foutloos spellen.</p> <p>• Je kunt de meest voorkomende leestekens foutloos gebruiken: punt, vraagtekens, uitroepetekens, aanhalingstekens en afbreekstreepje.</p> <p>• Je kunt hoofdletters bij eigennamen correct gebruiken.</p> <p>• Je kunt hoofdletters bij directe rede correct gebruiken.</p>	<p>4.1.1b</p> <p>• Je kunt meervouden na een klinker correct spellen (meisjes, fuchsia's).</p> <p>• Je kunt verkleinwoorden na een open klinker correct spellen (opaatje, parapluutje).</p> <p>• Je kunt stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden correct spellen (ijzeren).</p> <p>• Je spelt de 's' in 's' ochtends correct.</p> <p>• Je kunt wel of geen tussen -n in samengestelde woorden correct spellen (pannenkoek, reuzeleuk).</p> <p>• Je kunt wel of geen meervouds -n bij een zelfstandig gebruikte verwijzing naar personen/niet personen correct spellen (beide, beiden)</p> <p>• Je kunt woorden waarvan je niet kunt horen hoe ze gespeld moeten worden correct spellen (bijvoorbeeld mauwen/ mouwen of wordt/word).</p> <p>• Je kunt zwakke werkwoorden in tegenwoordige tijd, verleden tijd, en als voltooid deelwoord foutloos spellen.</p> <p>• Je kunt werkwoorden met een stam op -d of -t in de verleden tijd foutloos spellen.</p> <p>• Je kunt de meest voorkomende leestekens foutloos gebruiken: punt, vraagtekens, uitroepetekens, aanhalingstekens en afbreekstreepje.</p> <p>• Je kunt hoofdletters bij eigennamen correct gebruiken.</p> <p>• Je kunt hoofdletters bij directe rede correct gebruiken.</p>	<p>4.1.1b</p> <p>• Je spelt de persoonsvorm correct in zinnen die in de tegenwoordige tijd staan, en waarbij de 2e of 3e persoon achter de persoonsvorm staat (bijvoorbeeld 'word jij ziek', 'wordt je broer', 'wordt je de toegang ontzegd').</p> <p>• Je spelt voltooid deelwoorden die hetzelfde klinken als de 2e/3e persoon enkelvoud correct (bijvoorbeeld 'verhuist/verhuisd').</p> <p>• Je spelt de tussenklanken -s en -e(n) in samengestelde woorden correct.</p> <p>• Je hanteert trema en koppelteken correct.</p> <p>• Je hanteert komma's en dubbele punten correct.</p> <p>• Je spelt ook de moeilijkste gevallen omtrent aaneenschrijving en losschrijving van woorden correct.</p>		